

Boj proti fašizmu; je boj vsakega poštenega rodoljuba; vsakega delavca in delavke — pač vsakega brez izjeme na politično, narodno ali pa versko pripadnost!

CENA NAROČNINI:
Za Kanado in USA.
Za eno leto \$3.00
Za pol leta 1.75

Edinost

EDINOST

206 Adelaide St. W.

Toronto 1, Ont.

"Authorized as second class mail,
Post Office Department, Ottawa"

Let. 4. Št. 155.

Cena 5 c.

NEODVISNO GLASILO KANADSKIH SLOVENCEV

TORONTO, ONTARIO WEDNESDAY, MARCH 27TH, 1946.

Price 5c.

Vol. 4. No. 155.

Wallace okrcal imperialistične spletkarje

New York — Trgovinski tajnik Henry A. Wallace, je v svojem govoru, ki ga je održal na banketu, katerega je priredil odbor za pomoč Sovjetski Uniji, naglašal potrebo utrditve zveze in prijateljstva med Ameriko in Sovjetsko Unijo. Toda zaeno je opozoril slednjo, da ne sme vztrajati pri stališču, da se ne sme nobena država vmešati ali kritizirati njeno politiko v državah vzhodne Evrope.

Wallace je obsodil govor bivšega britskega premiera Churchilla in njegovo zvito potezo glede sklenitve vojaške zveze med Vel. Britanijo in Ameriko, če tudi zaenkrat ni omenil direktno njegovega imena.

Opozorjajo ameriško javno mnenje, je dejal, da Amerika naj ne naredi koraka, ki bi daljalo svetom utis, da se hoče pridružiti bloku proti Rusiji. Ljudstva na svetu ne bodo in ne morejo odobravati podviga imperializma, če tudi bi bil obložen z anglosaškimi plaščem.

Govor Wallace, seveda ni bil vseh posameznih kongresnikov in posebno onih, kateri delajo na vse mogoče krepilje proti sprejetju zakonskih načrtov, ki določajo boljše življenjske, delovne in gospodarske pogoje za ljudstvo v splošnem. Ta del kongresnikov, je seveda proti ne samo vplivu Sovjetske Unije, ampak istočasno proti demokratizaciji dežele. Pod vplivom atomske diplomacije skušajo pripraviti Ameriko, kot edino upravičeno posegati v vse za deva posameznih narodov. Med-

La Guardia imenovan šefom UNRRE

Atlantic City — Bivši njujorški mestni župan Fiorello La Guardia je bil enoglasno izvoljen na sestanku osrednjega odbora United Nations Relief and Rehabilitation Administration za glavnega upravnika UNRRE. Dosedanji upravitelj Hebert H. Lehman je podal ostavko.

Izvolitev La Guardia kot glavnega upravnika UNRRE je na splošno odobravana in zlasti med demokratičnimi sloji ljudstva. Kajti za časa vojne on si je pridobil velika priznanja in spoštovanja.

Obsojajoč fašizem in po njemu storjene zločine za časa vojne, La Guardia je izražal simpatije napram zaslužnim narodom. Posebno je izražal simpatije napram osvobodilni borbi narodov Jugoslavije in napram njihovemu voditelju maršalu Titu. Veruje se, da bo v bodoče UNRRA pod njegovim vodstvom posvečala daleč večjo pozornost potrebam narodov Jugoslavije.

"Spor" med Perzijo in Sovjetsko Unijo rešen

Teheran, 23. marca. — Premier Perzije, Ahmed Qavan, je podal zadnjo soboto izjavo z kateri zagotavlja, da bo med Perzijo in Sovjetsko Unijo dosežen sporazum prej, kakor zasedanje Varnostnega Sveta Zedinjenih Narodov v New Yorku.

To izjavo je podal vsled dejstva, da so posamezni krogi vred z perzijsko reakcijo skušali napraviti politični kapital na podlagi kričeče kampanje zoper Sovjetsko Unijo, češ da je prekršila pogodbo, ki je bila dosežena med zavezniški ozirom umaknitev sovjetskih čet iz Perzijskega ozemlja. Ta izjava je vsekakor poparila posamezne kroge kateri so pričakovali, da jim bo uspelo na podlagi tega vprašanja zasenčiti važna vprašanja na dnevnem redu Varnostnega Sveta in z tem podkrepiti anti-sovjetsko gonjo.

Medtem istočasno je naznanjevo iz Moskve, da se bodo sovjetske čete umaknile v teku naslednjega meseca. Kakor razvidno iz obeh izjav, je mogoče sklepati, da je bil dosežen sporazum med obema državama in z tem seveda odstranjena podlaga reakciji za ustvarjanje mržnje in razdvajanja med Zedinjenimi Narodi.

Mihajlovič v rokah narodnih oblasti

London, 24. marca. — Izdajalec Draža Mihajlovič, vojni minister bivše kraljevske vlade in velika nada črne reakcije, je bil zasačen nekje v skrivališču vred z 11 članov njegove straže.

To naznanilo je podal Aleksander Ranković, minister za notranja dela vlade Federativne Ljudske republike Jugoslavije.

Mihajlovič, kateri se je skrival v Jugoslaviji posebno sedaj po zmagi nad nazi-fašističnimi silami in domačimi izdajalci, katerega je črna reakcija kovala v zvezde, kako ima močno "armado" pripravno samo na njegov mig, je zasačen v njegovem skrivališču z veliko posadko, 11 članov. Črna reakcija bo morala zopet požreti svojo nesramno laž, katero je širila v javnosti.

Mihajlovič, kot znano iz poročila komisije za vojne zločine, bo predveden pred narodno sodišče. Obtožnica vsebuje nič manj kakor 600 strani v kateri so navedeni mnogi dokumenti, podpisi in dokazi, ki kažejo njegovo izdajalsko sodelovanje z nemškimi in italijanskimi fašisti, ter domačimi izdajalci, katerim je načeloval v borbi proti lastnega naroda.

Jugoslavija in Poljska podpisali pogodbo

New York — Poljska novinarska agencija naznanja, da je zadnje dneve v Varšavi podpisana pogodba medsebojne pomoči med Jugoslavijo in Poljsko.

Termin pogodbe velja za 20 let, ki jo je podpisal v imenu Jugoslavije premier FLR Jugoslavije maršal Tito, in v imenu Poljske, premier Osobka Moravski. Pogodba se nanaša na medsebojno pomoč tako v slučaju vojnega napada kakor tudi drugače na medsebojno pomagane za splošni napredek obeh držav.

27 marec-peta obletnica upora nar. Jugoslavije pod vodstvom Tita

Danes, 27. marca, se spominjamo prve velike zmage jugoslovanskih narodov nad fašizmom. To je bilo pred petimi leti.

Dva dni prej je nemški radio objavil svetu, da je jugoslovanska Cvetković-Maček vlada podpisala na Dunaju sramotni pakt s fašističnimi osvajači. Na ulici jugoslovanskih mest — po vaseh — so se zlivale množice in iz milijonskih grla so odmevali sramotnemu izdajalskemu paktu klici "Nočemo pakta, raje vojno!"

Če se danes ozremo pet let nazaj v prvo dobo krvavega fašističnega suženjstva, tedaj nam šele prav jasno in v vsej veličini stopi pred oči slava in junaka pot jugoslovanskih narodov v letih nezlozemskega, edinstvenega boja za osvoboditev.

Ali si moremo zamisliti težji in obupnejši položaj kot je bil tisti, v kakršnem so se znašli narodi Jugoslavije po aprilski katastrofi leta 1941? Zemlje in krvi lačni nemški fašizem je napadel s svojo takrat še zmogovito vojsko, napadel je državo, ki jo je vodila družba umazanih spekulativskih politikov in izdajalcev petokolonašev — tlačiteljev jugoslovanskih narodov, ki so ob tej usodni uri zagrešili svoje največje, najpoddlejše izdajstvo. V desetih dneh je položila jugoslovanska vojska orožje po zaslugi saboterskih, skorumpiranih oficirjev ter vojaških voditeljev Nedicevega in Rupnikovega kova. Generala in ministrska gospoda z državnega krmila se je sramotno umaknila v tujino in prepustila goloroke jugoslovanske na-

Spomenica slovenske duhovščine iz pasa B mednarodni komisiji za Julijsko krajino

Ajdovščina 19. feb. — Poštena slovenska duhovščina iz pasa B, ki je v času narodno osvobodilnega boja ostala zvesta svojemu ljudstvu, je poslala mednarodni zavezniški komisiji za Julijsko krajino spomenico, v kateri pravi:

"Ko manifestira ljudstvo po vsej naši Primorski in izraža svojo neomajano zahtevo, da se priključi Julijska krajina z Gorico in Trstom kot sedme federalne enote k Jugoslaviji s Titom na čelu, se čutimo dolžne tudi mi, katoliški duhovniki, ki smo stali temu zavednemu in zavestno se borečemu ljudstvu vedno ob strani že v času njegovega pasivnega odpora proti italijanskemu fašizmu kakor v času njegove herojske domovinske borbe, da javno povemo svoje mnenje.

V prvi vrsti čutimo potrebo, da najostreje obsodimo namerno izmišljene klevete, naperjene proti ljudski oblasti, to je obenem proti našemu ljudstvu in njegovi volji. Tega klevetanja, ki so si ga izmislili sovražniki ljudstva, italijanski imperialisti, se oprijemljejo v zunanem svetu in ga širijo sovražniški demokracije, vsi tisti, ki so zaradi svojih protiljudskih dejanj pobeželi pred lastnim ljudstvom, se izločili iz njega in mu skušajo še danes vsestransko škodovati. Ti ljudje se po večini zbirajo onokraj demarkacijske črte, kjer žal dobivajo v svojem protiljudskem delovanju podporo tamkajšnih oblasti.

Kakšne so te klevete? V prvi vrsti moramo spregovoriti o klevetah, ki se nanašajo na odnose naše ljudske oblasti do vere, in takoj poudariti, da ni niti govora o preganjanju ali oviranju vere, niti v Jugoslaviji niti v Julijski krajini. Kakšni so danes ti odnosi, lahko povemo mi, ki svobodno opravljamo verske dolžnosti, nikakor pa ne morejo o tem govoriti tisti, ki ljudstvo in vero izrabljajo v protiljudski namene.

LJUDSTVO SE NE UDELEŽI VOLITEV

Ljudstvo v Grčiji se najbrž ne udeležijo volitev, katere se bodo vršile pod bajoneti zunanje in notranje reakcije, da se slednji zagotovo zmago.

Odstotki bodo pokazali svoje.

Vera je torej, na kratko povedano, pri nas svobodna. Vse, ki govorijo o preganjanju in zatiranju vere na Primorskem, bi spomnili samo na nekaj let nazaj, na čase, ko je fašizem oviral oznanjevanje

ARETACIJE V TRSTU

Trst, 26. marca. — Zavezniška policija je večeraj aretirala 33 oseb za časa velikih demonstracij, ki so se vršile v Trstu in Julijski krajini za povrnitev tega ozemlja Jugoslaviji.

Ta vest zaenkrat neomenja številca ljudstva v demonstracijah, kar je seveda razumljivo. Verjetno pa je, da se je ljudstvo v splošnem udeležilo demonstracij in na ta način manifestiralo svojo pripadnost s zahtevo, da se združi z ostalimi brati in sestrami v Federativni Ljudski Republiki Jugoslaviji.

PREMIER DREW SE OTEPA PRED KRITIKO

Toronto — Premier provincijalne vlade v Ontario, Mr. Drew, se na vse mogoče načine otepa pred kritiko z strani narodnih poslancev Delavske Progressivne Stranke. Celo nekateri poslanci iz njegove stranke (konservativne) kritizirajo vlado, da ni storila ničesar v provinci na podlagi programa, ki je bil v javnosti pred volitvami in zlasti ne v pogledu delavske zakonodaje.

Za časa zasedanja vlade unijske delegacije so predložile vladi, da se vzakoni delavska zakonodaja in določi minimalna mezdna lestvica. To zahtevajo življenjski interesi delavstva ter ljudstva v splošnem, se glasi zahteva. Toda premier se je v odgovoru poslužil znane krilatice, češ "odstranite komunistične elemente iz unijskih vrst in cvetoči prosperitet je na pragu."

Odgovor premiera provincijalne vlade nas spominja, na podobne govore bivšega kanadskega premiera R.B. Bennett, kateri je na podoben način rotli in z prstom ukazoval na nevarnost "rdečega strašila" v letu 1931. Toda z tem

božje besede v našem materinem jeziku, prepovedal slovenske napise po cerkvah in pokopališčih, oviral slovensko petje in cerkva in procesijah, preganjal, zapiral in interniral ter pretepaval slovensko duhovščino.

Zaradi tega ponovno najodloč-

neje obsojamo namero klevetanja, ki ima en sam namen: razdvojiti ljudstvo in ga oslepariti za to, za kar je Primorska dala 46.000 življenj, to je za osvoboditev Julijske krajine in njeno priključitev k Federativni Ljudski republiki Jugoslaviji. Obenem izjavljamo, da bomo stali zvesto ob strani ljudstva v borbi proti temu, da bi bila Primorska še kdaj plen tujih gospodarjev, in mu zvesto slediti v njegovih naporih, da se Julijska krajina s Trstom in Gorico čimprej priključi k FLRJ, ki je naša edina prava domovina in mati."

ni bilo rešeno vprašanje brezposelnosti, temveč podkrepjen splošni naval reakcije proti delavskemu gibanju s znanim zakonom section 98.

Da je namerna reakcija podobna oni iz leta 1931, je dokaz, da se provincijalni premier v Quebec provinci grozi s znanim "pad-lock-law," kateri zakon je bil v kreposti v letih njegove bivše vlade. To pomeni, da je namen reakcije tudi sedaj rešiti na isti način vprašanje povojne rekonstrukcije dežele, zlasti se pa izogniti danim obljubam za časa vojne, ko je bilo obljubljeno delavcem vse, samo da bi ne vpriporili stavke v tovarnah. Vsa delavca bo po vojni imel dober zaslužek, da bo lahko živel on in njegova družina. Tako so govorili takrat, ko je bilo treba napeti vse moči v tovarni, rudnikih in drugih panogah proizvodnje, medtem ko je sedaj na vrsti stara krilatice "rdeče strašilo", ko je treba poravnati mezdno lestvico, ko je treba vzakoni delavsko zakonodajo, ko je treba omogočiti podvig življenjskega in gospodarskega položaja.

PREMIER KING ZAGOVARJA DOBRE ODNOSAJE MED KANADO IN SOVJETSKO UNIJO

Ottawa — Premier King je podal zadnjega tedna v poslanski zbornici obširno poročilo v zvezi z "ogleduštvo" in tajnih informacijah katere da so dobili predstavnik sovjetskega vojnega atašea od strani uslužencev pri državnem zaupljivem delu. Njegovo poročilo o tej aferi je trajalo 90 minut v katerem je podal obsežen pregled nazaj od septembra meseca lanskega leta, ko mu je dostavil dokumente Igor Guzenko (uradnik pri sovjetskem vojnem atašeu) o vezi sovjetskega vojnega atašea z kanadskimi ličnostmi. Pravi da se je o vsemu posvetoval z člani vlade in voditelji opozicije, dasi pa ni podano ničesar v javnost vsled nesigurnosti ali so dokumenti točni in kakšne okoliščine so dovedle Guzenka, da jih dostavi v javnost.

Smatrajoč, da je to zadeva, ki se tiče ne samo Kanade, ampak Anglije in Amerike, Mr. King pravi, da je zatem odšel v Washington in London, kjer je obvestil obe vlade in jim dal vedeti, da bo Kanada podzela korake za izsleditev. Z tem v zvezi se je postavljalo vprašanje odnošajev med Kanado in Sovjetsko Unijo. Nekateri so sicer predlagali da se jih, prekine, medtem vsaj tako mislim da ni nihče na odgovornem položaju delil tako mišljenje — je dejal King.

Govoreč kako je kritiziran po sovjetski vladi zato, ker ni tega vprašanja rešil z njo prej kakor pa je cela afera prišla v javnost. King pravi, da je trenutno mislil na to, da osebo odide v Sovjetsko Unijo in osebno razgovarja z Stalinom o tej zadevi in da z njim skupaj razčisti ta vprašanja. Toda pomislil sem tudi na to, da bi mu mogoče tam rekli, da je to zadeva kanadske vlade, da o tem vidi račun in spreči takšno aktivnost. Sratram, je dejal King, da Stalin in sovjetska vlada ne bi odobraval take aktivnosti, ko se pa cela stvar razčisti sem uverjen, da bo tudi njen izgled drugačen kakor tudi odnošaji poravnani.

"Pripravljen sem podvzeti vse z svrha, da se cela afera razčisti in održijo prijateljski odnošaji z Sovjetsko Unijo", je poudaril Mr. King. Z tem je dal deloma razumeti, da najbrž pozneje ko se cela zadeva prečisti in postavi v

red, da obišče Moskvo in osebno razgovarja s Stalinom.

Vsled odgovora zakaj je tako dolgo odlašal na obtožbo zoper sovjetske predstavnike in jo naznanil šele potem, ko je zaključeno zasedanje Zedinjenih Narodov v Londonu. Mr. King opravičuje to vprašanje z tem, da so se ravno v tej dobi vršili zelo važni zavezniški sestanki, kot sestanki ministrov za zunanje zadeve v Moskvi in zatem generalno zasedanje Sveta mednarodne Varnosti v Londonu. To je vzrok, pravi Mr. King, da ni imel namen ustvarjati sumno in otežkočiti razpravo.

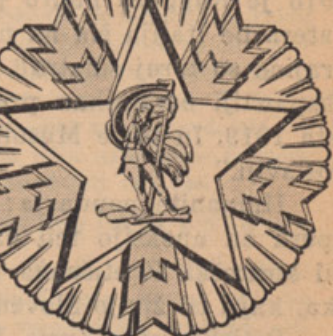
Nadalje pravi, da ne smatra, da je za ogleduštvo v Kanadi odgovorna bodisi sovjetska vlada ali njena ambasada v Ottawi. On pravi, da so poleg sovjetske ambasade lahko delale gotove agencije, za katerih delo najbrž ni vedel ničesar sam sovjetski ambasador.

Svoj govor je zaključil z besedami rekoč: "Moj namen je in v kolikor mi dopuščajo moči v pogledu tega vprašanja bom delal na tem, da se odstrani tudi najmanjšo krivico, posveti pa večja pozornost prijateljstvu in harmoniji med vsemi narodi, med ruskim in kanadskim narodom še posebej."

Odlikovanje Sveta Kanadskih Južnih Slovanov

Sklepom predsedništva Antifašističnega Sveta Narodnega osvobođenja dne 16 oktobra 1945 leta, je odlikovano Veče Kanadskih Južnih Slovanov z redom prve stopnje "Zasluga za Narod."

To visoko odlikovanje je izročil Svetu Kanadskih Južnih Slovanov, Šime Balen, svetnik ministrstva za informacije pri jugoslovanskem veleposlanstvu v Washingtonu, na banketu dne 18 februarja tukaj v Torontu.

Sklep odlikovanja Sveta sta podpisala dr. Ivan Ribar, predsednik Antifašističnega Sveta Narodnega osvobođenja (danes predsednik Narodne Skupščine) in M. Peruničič, tajnik.

Svet Kanadskih Južnih Slovanov je odlikovan za delo v zbiranju pomoči narodom Jugoslavije, z katerim so istočasno odlikovani vsi člani Sveta in vsi oni, kateri so preko Sveta doprinali pomoč za svoj narod.

Oživljavanje Geobelsove propagande

Philadelphia — Bivši ameriški ambasador v Avstriji in Bolgariji, pravi, da bo posvetil vse svoje delo za zbuditev ameriškega javnega mnenja pred nevarnostjo z strani Rusije. Nič manj kakor 15 milijonov oseb se nahaja v koncentracijskih taboriščih vsled dejstva, da se ne strinjajo z boljševiško vlado, zaključuje George Earle.

Take izjave so kaj pogosto izhajale iz virov v bivši Rigi, Varšavi, Helsinkih in seveda tudi iz Berlina. Iz tega je mogoče zaključiti oživljanje Geobelsove propagande sicer pod drugačnimi pogoji, okoliščinami in političnimi problemi v svetu. Črna reakcija skuša sedaj skozi vojno pridobitve seveda pridobitve podreti z anti-sovjetsko propagando, zasejati mržnjo in trenje med ljudstvom z namenom, da zasenči svoje zlobne namere.

Švern timer predsednik Sovjetske Zveze

Moskva — Obe zbornici vrhovnega sovjeta sta pri reorganiziranju sovjetske vlade naznanili, Generalisim Stalin še nadalje zagotavlja mesto premierja in vrhovnega poveljnika sovjetskih oboroženih sil, medtem ko se je Mihael Kalinin, star 70 let, vsled pešanja njegovega zdravja umaknil iz urada predsednika vrhovnega sovjetskega in je bil na njegovo mesto izvoljen Nikolaj M. Švern timer, dosedanji podpredsednik in predsednik zbornice narodnosti. Kalinin ostane še nadalje član predsedniškega kabineta.

"EDINOST"

Published weekly at

206 Adelaide St. W., Toronto, Ontario,
by Edinost Publishing Proprietor
in Slovenian LanguageRegistered in the Registry Office for the City of Toronto
on the 25th day of June, 1942, as No. 47939 C. P.

EDINOST

Izhaja vsako sredo v slovenskem jeziku. Naslov lista:
206 Adelaide St. W. Toronto, Ontario.
Dopisi brez podpisa se ne vpoštevajo. Rokopis nenaro-
čenih člankov in dopisov se ne vrača.

Naj živi 27 marec

V najnovejši povesti 27 marec predstavlja temeljito zaokrenitev med črno in nazadnjaško preteklostjo kot posledica bivših protiljudskih režimov, kateri so pribili sramotni pečat svoji povesti z podpisom izdajalskega pakta dne 25. marca, na Dunaju. Predstavlja v tej zaokrenitvi datum, ki bo znan bodočim pokolenjem kot datum, ko so ljudske množice — vse kar je bilo poštenega v narodu — spoznale prevaro, zgrabile za orožje in se dvignile v oboroženo borbo proti fašističnim osvajalcev in domačih izdajalcev, za čast, ponos in obstoj svoje domovine.

27 marec je začrtal edino in pravilno pot, katero so narodi Jugoslavije sledili na čelu z maršalom Titom, ter izbojevali skoraj golih rok svojo svobodo. Njihove žrtve niso bile zastoj! Krona teh žrtve je sedaj Federativna Ljudska Republika, katera je jasno izločila vse, kar bi jih imelo razdvajati, ter vzpostavila nova načela tako državne kakor tudi narodne Ustave. Nova Ustava, ne samo da določa narodno enakopravnost, socialno pravičnost, osebno in skupno svobodo, ampak hrati tudi štiti in varuje.

Ob tem velepomembnem prazniku narodov Jugoslavije, pridružimo se tudi mi v daljni tujini s zavestjo, da se postavimo na njihovi strani pri zahtevah za povrnitev slovenskega Primorja, Trsta in Istre, kakor tudi pri obnovi za zgraditev mučene in porušene stare domovine.

Trst mora postati sedma federalna republika Jugoslavije

Tako se glase zahteve tržaškega ljudstva, vključno joč italijanske prebivalce ter narodov Jugoslavije zlasti sedaj, ko se tam nahaja mednarodna komisija, katere naloga je izslediti točne podatke o narodnostni obljudenosti v pokrajinah slovenskega Primorja in Istre pod zavezniško okupacijsko cono.

Toda v skladu z gornjim naslovom dobimo razlago tudi v drugih evropskih naprednih časopisih. V naslednjem prinašamo nekoliko odstavkov, ki so bili priobčeni v "Humanite", francoskem časopisu, katere istočasno je prinesel na prvi strani "Slovenski Poročevalec" z dne 24. februarja.

Ta članek, ki ga je napisal Magnien, pravi: "Trst in Julijska krajina se morata vrniti Jugoslaviji." "Trst in Julijsko krajino so odstopili Italiji, ne da bi se v najmanjši meri upoštevala etična in gospodarska dejstva. To je bila cena za sodelovanje Italije v vojni proti Nemčiji in Avstro-Ogerske. Za nameček so dali še Zadar na dalmatinski obali, malo kasneje pa je De'Annuncio izvedel svoj udar z namenom da priključi še Reko."

Nadalje ta list pravi: "Italijanski imperializem je že nekdanj stremel po Trstu in Julijski krajini. Leta 1915 je Ruggero Fauro pisal, da bo Trst vrata, skozi katera bo Italija šla na nova osvajanja. Trst in Julijsko krajino so torej smatrali za pomembno oporo Italije pri ekspanziji na Balkan proti vzhodu. Italija ju je dobila leta 1919. In tu je Musolini pripravil vojno proti Jugoslaviji."

Humanite poudarja: "Edini razlog, ki je služil kot opora za aneksijo teh ozemelj, ki niso italijanska, je bil strateški. Z etičnega stališča so ta ozemlja slovenska, kajti tu živijo Slovenci in Hrvti že 13 stoletij."

Poljski list, "Zycie Warszavi" pravi: "Jugoslavija ima več pravice do Trsta, kakor katera koli druga država."

Ta list zatem navaja podatke prebivalstva po ljudskem štetju, ki kažejo ogromno večino Slovencev in Hrvatov in zaključuje: "Krivica, ki je bila Jugoslovanom vsiljena 12. novembra 1929 leta v Rapallu, se mora popraviti."

Podobno razlaga po tema časopisoma, razlagata vprašanje povrnitve Trsta in Julijske krajine Jugoslaviji, "News Chronicle", angleški časopis in "Se Soir" francoski časopis.

"News Chronicle" n. pr. poudarja, da se tu ne gre za problem, da bi Slovenci želeli rešiti vprašanje Trsta v korist Jugoslovanov ter Italijani v korist Italije. Tržaški delavci, kateri tvorijo večino ljudstva nimajo zaupanja v sedanjo italijansko vladu, medtem ko jim na drugi strani nudi Jugoslavija večje plače, nižje cene, kontrolo trga in socialno zavarovanje.

Tako se slišijo zahteve in tudi razlaga v posameznem časopisu. Smatra se kot edino pravilna rešitev, da se povrne Trst in Julijska krajina Jugoslaviji, katera bi tvorila sedmo federalno republiko. To priporočilo je podal Edvard Kardelj na konferenci vnanjih ministrov velikih treh. V tem poročilu, katero je bilo pred nedavnim priobčeno v našem listu, podaja temeljit pregled vprašanja Trsta, Julijske krajine in Istre, katero ozemlje tako po etični kakor gospodarski zahtevi za njegov nadaljni razvoj v skladu z določenimi sklepi medzavezniške pogodbe na podlagi Atlantskega čarterja — pripada Federativni Ljudski Republiki Jugoslaviji.

Trst mora postati sedma federalna republika Jugoslavije ne samo v smislu popraviti krivico, ki je bila storjena z pogodbo v Rapallu, ampak v smislu narodne pravice in smislu prijateljskih odnošajev in miru med obema državama in Balkanu v splošnem. To zahtevajo tako narodni kakor tudi mednarodni interesi.

Za Boljše Življenje Kmeta

Položaj kmeta v novi državi je danes gotovo še težak in posledice vojne se marsikje še občutno poznajo v pomanjkanju najpotrebnejših življenjskih sredstev, zlasti v onih predelih, ki so bili najbolj opustošeni in ki so najbolj potrebni pomoči. Vendar je z zmago Osvobodilne fronte, ljudske skupnosti brezobziren boji ogromna večina kmetijskega prebivalstva vseh narodov Jugoslavije v skupnih naporih z ostalim delovnim ljudstvom za boljše življenje, za uveljavitev naše ljudske oblasti dana vsa možnost, da se posledice vojne čimprej odpravijo in da se po naših vaseh ustvarijo pogoji za ono življenje, za katero so se žrtvovali nešteti kmetički borci.

V naši vasi se je torej v tej vojni izvršil ogromen preokret: kmet sam je postal nosilec oblasti, brez županov žandarjev in sreskih načelnikov. Mnogi se tega niti ne zavedajo ne. Seveda se bo treba še mnogo učiti in vzgajati, da bodo kmetje znali to oblast tudi izvrševati v korist skupnosti, da bo prešel slehernemu v zavest pojem prave ljudske demokracije in ljudske države, da se bo poslednji kmet osvobodil hlapčevske tlačanske miselnosti, tako kot je osvobojen od okupatorja, da bo postal zaveden in ponosen sotočec nove ljudske republike.

Kmetje so dali največje tvorne in krvne žrtve v borbi proti okupatorju za osvoboditev naše zemlje, bili so glavni izvor sil v borbi za zmago nad sovražniki naše neodvisnosti in svobode. Kmet je s svojo krvjo pisal program Osvobodilne Ljudske fronte.

Poglejte si ta program!

Več kot tisoč let je naš kmet ječal pod jarmom tuje gospode. Stoletja se je boril proti graščakom za "stano pravdo". Toda niti v veličastnem puntu Matije Gubca, niti v poznejših bojih proti grofu in proti sodobnim veleposesnikom se mu ni posrečilo v celoti izbojevati pravico do zemlje, ki jo poji s svojim znojem. Vse do današnjega dne so se ponekod ohranili celo ostanki tlačanstva.

Osvobodilna fronta je kot demokratska zveza ljudskih množic poklicana uresničiti stoletne težnje našega kmeta po zemlji.

Zato je geslo Osvobodilne fronte:

Proč z ostanki tlačanstva! Zemljo tistemu, ki jo obdeluje! Zemljo tistemu, ki je nima dovolj! Veleposesnikom nobene odškodnine!

Z zavestjo, da je po eni strani treba pobuditi vse gospodarske sile naših narodov in jih usmeriti v obnovo in da se po drugi strani borba med domovinsko in ljudsko koristjo ter protiljudsko reakcijo danes nujno odigrava zlasti na gospodarskem področju. Proglasa Osvobodilna fronta v gospodarskem pogledu naslednja načela:

Posvetimo vse gospodarske sile naših narodov obnovi! Privatne gospodarske iniciative ne zavračamo, temveč jo pospešujemo, kolikor koristi ljudski skupnosti.

Zadružništvo naj postane v pogojih ljudske demokracije pomemben činitelj za dvig ljudskega blagostanja, za zaščito malega proizvajalca in odjemalca pred izkoriščanjem, za smotno gospodarsko delavnost.

Utrjevanje in razvijanje državnega gospodarstva.

vnega gospodarskega sektorja bosta krepila moč naše države, množila gospodarske in politične sile naše demokracije, vodila množice delovnega ljudstva iz socialnega izkoriščanja v ustvarjanje za svojo državo, torej za sebe.

Špekulaciji na račun države in ljudske skupnosti brezobziren boji hitro uresničenje agrarne reforme.

Za tako rešitev vprašanja kmetičkih dolgov, ki je v skladu s koristmi najširših kmetičkih slojev. Za tako davčno politiko, ki bo glavna davčna bremena vrgla na rame onih, ki imajo največji do-

hodek od narodnega gospodarstva.

Za razvijanje kmetijske zadružništva in za čvrsto povezavo vasi z mestnim zadružništvom in državnim gospodarstvom.

Za organizacijo kredita in hitro pomoč pri obnovi kmetij, požganih hiš. Za dvig zdravstvenega, kulturnega in prosvetnega stanja na vasi, proti vsem poskusom ustvarjanja kartelov in monopolov za izkoriščanje kmetov.

To je program, proti kateremu se bode domači in tuji sovražniki, sovražniki delovnega ljudstva.

Kmetje so si priborili pravico, da odločajo o svojih kmetičkih pra-

vica, o svoji oblasti, o svoji bodočnosti in o bodočnosti svojih otrok.

S skupnimi napor v delu za obnovo vsi v borbo za popolno uresničitev tega programa, za boljše življenje našega kmetičkega človeka!

DEDEŠČINA PO OKUPATORJU

Če hočemo prikazati delo naše Ljudske vlade Slovenije na polju kmetijstva, moramo prikazati stanje kmetijstva, kakršno nam je zapustil okupator.

Točni podatki o uničenju po štiriletni okupaciji in vojaskih operacijah še niso zbrani, vendar

se je ob priliki popisa vojne škode ugotovilo, da je živinoreja v Sloveniji utrpela 5.570.000.000 din škoda, škoda v vinogradništvu je ocenjena na 2.250.000 din, uničenih pa je 22 milijonov trsov v vinogradih, v sadjarstvu znaša škoda 1.260.000.000 din, v poljedelstvu se ceni škoda na 1.500.000.000 din. Požganih in poškodovanih kmetičkih stanovanj in gospodarskih poslopj je okrog 50.000. Celokupna škoda v kmetijstvu znaša okroglo 14.000.000.000 din. Močno je trpela naša živinoreja. Na podlagi zbranih podatkov se je število goveje živine, ovac in koz zmanjšalo za 40% predvojnega stanja, število prašičev za 35%, 50%.

Živina je močno trpela še trpi zaradi kužnih bolezni, ki jih je prinesla vojska, zlasti zaradi slinavke in parkljevke, smrkavost in garjavost konj. Pri prašičih se je razpasla svinjska kuga, ohromelost in rdečica, pri perutnini kuga in tifus.

Uničenje ni povsod enakomerno, močno so prizadeti kraji kjer so se vršile borbe. V teh predelih je živina uničena tudi do 80%. Zelo je uničena Kočevska, predeli Primorske, zlasti pa izseljeno Posavje, Brežiško in Krško polje. V Posavju je bilo izseljenih 50.000 ljudi, opustošenih okrog 7000 kmetij in 2.500 kočarskih hiš. Ta del Slovenije je ostal takorekro prazen, brez vsega orodja, strojev, živine in delovne sile.

Vsa leta vojne je bila zemlja slabo obdelana, nezadostno gnojenja, manjkalo je tudi vprežne živine in delovne sile. V letošnjem letu ni bilo obdelanih okrog 40.000 ha orne zemlje (Ta opis se nanaša na lanske leto obdelane zemlje. op. ured).

Okupator je zapustil za seboj opustošeno deželo. Dedščina naše Ljudske oblasti ni bila lahka. S sodelovanjem ljudstva pa se je nemudoma pristopilo k organizaciji kmetijske službe, da se je postavil organizacijski temelj za obnovo in pospeševanje kmetijstva.

Ljudska oblast je mobilizirala vsa razpoložljiva sredstva, da se čimprej nudi gospodarska pomoč opustošenim krajem Primorske, Notranjske, Kočevske, Posavja, Kozjanskega in ostalih predelov Slovenije.

Začelo je veliko delo za obnovo gospodarskega življenja na vasi.

Sedaj je to naše

Dolgo smo sanjali o tem. Štiri leta smo se borili in nikomur ni bilo žal ne krvi ne zdravja ne imetja, samo da se uresniči naše sanje, da osvobodimo svojo domovino in da ustvarimo boljše življenje sebi in vsemu delovnemu ljudstvu. Domovina je osvobodena in postavljeni so temelji novemu domu. O čemer smo sanjali, to je postalo resnica. Zdaj imamo tiskarne, kjer tiskamo svoje časopise, imamo avtomobile, imamo rudnike in tovarne. Velika posestva, ki so jih stoletja uživali tuji fevdalci, so postala last ljudstva. Vsa bogastva naše zemlje bodo odslej služila le v procvit naših narodov. Žal, pa včasih pozabljamo, koliko krvi je bilo prelite, predno smo to dosegli. Če ne bi pozabili, bi bil naš odnos do teh stvari drugačen.

Poznal sem premožnega posestnika, pred vojsko je živel na štajerskem. Nekoč sem bil priča, kako je ozmerjal sina ker se mu je med potjo zbil konj, pa ni prinesel podkve s seboj. "Ni to nobena skopost", je zavnil sinov očetek. "Je le spoštovanje mojega trdega dela. Ali več koliko znoja je v tem mojem gruntu? Deset let sem garal v Ameriki, da sem rešil dom pred prepadom. Garal sem kot črna živina in si odtroglal od ust. Le tako sem prišel na zeleno vejo. Tam sem se navadil, da pazim na svoje stvari, navadil sem se, da pazim na vsako malenkost."

Taki bi morali biti tudi mi. Koliko krvi in znoja našega ljudstva je v stvarih, ki so šele sedaj postale naše. Zato bi morali paziti na te stvari, paziti bi morali na vsako malenkost. Tega pa žal še ne znamo, tega se še nismo navadili. Morda pa tega ne delamo zato, ker še ni prodrl v našo zavest, da je sedaj vse to naše?

Nešteto primerov bi lahko naveli, v katerih se zrcali naš nepravilni odnos do stvari, ki niso osebna lastnina posameznikov, temveč last države, torej naša skupna last. Skoraj povsod opažamo malomaren in celo škodljiv odnos do teh stvari. V pisarnah premalo štedimo s papirjem in z drugimi pisarniškimi potreb-

ščinami, na cestah smo premalo pazljivi, zato je bilo že toliko državnih avtomobilov uničenih. Zadržimo smo poročali o škodi, ki je nastala, ker iz urnih avtomobilov ni bila pravočasno izpuščena voda. Takih primerov malomarnega in škodljivega odnosa do skupne imovine pa bi lahko navedli iz vseh področij našega gospodarstva. Lahko bi začeli pri stavbah. Naši prosvetni domovi so ponekad zelo v slabem stanju in nihče ne skrbi za to, da bi jih vsaj zaslonilo popravili. Z nekaterih stavb, ki so ostale dozdevno brez lastnika, so ljudje ob koncu vojne začeli odnašati opeko, ruvati okna. V časopisih smo čitali o tatvinah na železnicah, o poneverbah pri Daspu itd. Po naših delavnicah večina delavcev postrtovalno napreza svoje sile in dela več kakor je včasih delala. Po drugi strani pa najdemo tudi take delavce, ki mislijo, da lahko brez škode zanemarjajo delo. Nič slabega se jim ne zdi, če delajo v državnih delavnicah tu pa tam na svoj račun. "Saj smo tako delali tudi v stari Jugoslaviji, pa danes ne bi smeli, ko je ljudstvo na oblasti", utemeljujejo svoje početje. Pri delu delavci mnogokrat premalo štedljivo ravna z materialom, premalo pazijo na orodje, na stroje. "Kaj bi pazil na vsak košček, saj zato ne bom imel nič manj," to je miselnost, ki smo jo prinesli iz stare Jugoslavije. Če bi delali tisti delavci v svoji delavnici bi pazil na vsak košček, ker bi se zavedal, da dela in štedi za sebe. Toda tudi v državnih delavnicah dela za sebe. Od njegovega dela ne bo imela korist ožka klika vlastodržcev, kakor je to bilo v stari Jugoslaviji, kjer jim je s svojim delom še imečlo njihovo moč, temveč bo imel korist celokupno delovno ljudstvo, torej tudi on sam kot del tega delovnega ljudstva. Delati za državo danes pomeni delati za ljudstvo, delati za sebe.

V naši ustavi je zapisano: "Obče ljudska imovina uživa posebno zaščito države," to pa pred vsem zato, ker "je obče ljudska imovina glavna opora države v razvoju narodnega gospodarstva." Naše narodno gospodarstvo je da-

(Dalje na 3 str.)

Natečaj za državno himno FLRJ

Kakor tukaj v Kanadi kjer se vodi že dalj časa natečaj za novo državno zastavo, se vodi natečaj v novi Jugoslaviji za besedilo državne himne.

Po razglasitvi Federativne Ljudske Republike Jugoslavije in zlasti sprejetju nove državne Ustave, se istočasno zamenja dosedajšnja himna "Hej Slovani", ki so jo uporabljali po drugem zasedanju AVNOJa, torej dneh hudih bojev Slovanov za obstanek. V ta namen razpisuje predsedstvo Ljudske skupščine Federativne Ljudske republike Jugoslavije natečaj za besedilo državne himne FLRJ.

Državna himna mora imeti 4 osnovne potoze:

1 — Nezlomljivo bratstvo jugoslovanskih narodov, uresničeno v osvobodilnem boju proti inozemskim zavajevalcem — kot pogoj in plod osvobodilnega boja.

2 — Ljudska republika kot državna oblika našega bratstva in enotnosti, kot poročilo suverenosti in svobode vseh naših narodov in vsakega našega naroda posebej.

3 — Ustvarjalna vera v razcvet naše države, njenega gospodarstva in kulture kot temelj bolj človečnega in bogatejšega življenja delovnih množic.

4 — Jugoslovanska armada, ki ni bila samo osvoboditeljica, ampak tudi eden ustvarjalnih činiteljev naše države, mora skupno z njo rasti in se razvijati kot budni čuvaj pridobitev osvobodilnega boja kot zaobljuba padlih narodnih herojev in kot čuvaj in činitelj napredka naše domovine.

Besedilo himne bo izbrala in ocenila posebna razsodilna komisija. Izbrano besedilo bo nagrajeno z nagrado 25.000 din.

Incident ob obisku nadškofa Stepinca v Zaprešiču

Zaradi incidenta, ki se je pri-
petil ob priliki obiska nadškofa
Stepinca v novembu mesecu,
kjer naj bi bila osnovana nova
župnija, je izdal ministerstvo za
notranje zadeve Hrvaške poročilo
v katerem pravi:

"4 t.m. bi se morala po sklepu
cerkvenih oblasti ustanoviti nova
župnija pri kapeli Svetega Petra
v Zaprešiču, v zagrebškem o-
kraj. Novi župnik Matija Pašiček
je pozval ljudstvo tega kraja,
da se udeleži slovesnosti, češ da
je na njo povabljen zagrebški
nadškof dr. Alojz Stepinac. Na
določeni kraj je prišlo okrog 250
kmetov in meščanov, ki so — so-
deč po vzklkih — razumeli tudi
ustanovitve te župnije (slične
ustanove so bile zadnje čase po-
goste in pri tem je prišlo že do
nekaj incidentov), kot poskus izi-
gravanja predpisov zakona o
agrarni reformi (čl. 3 in 8 cit.
zakona). Čim je nadškof dr. Ste-
pinac prispel s svojim sprem-
stvom okrog 10.30 je začela zbra-
na skupina demonstrirati, pozdra-
vili agrarno reformo, metali
jajca, blato in kamenje na nad-
škofov avtomobil. Avtomobil
umazan z jajci in z razbito šipo,
je z nadškofom in s spremstvom
tako napredoval vojniro ter odšel.
Sam nadškof je ostal povsem ne-
poškodovan, medtem ko je nje-
gov tajnik dobil neznatno prasko
od razbite šipe.

Po tem incidentu je novi žup-
nik Matija Pašiček (znan že prej
po svojem pro-ustaškem razpo-
loženju) začel grdit zbrane ljudi
z najgoršimi besedami, češ da
so banditi in podobno. Med vrve-
žem, ki je pri tem nastal, je žup-
nik Pašiček potegnil revolver ter
lažje ranil Vida Šimovića. Mno-
žica ga je potem napadla in pre-
tepla. Po zaslugi prisrčnosti ne-
kaj posameznikov, je bilo pre-
prečeno, da ljudje župnika niso
linčali. Preiskava ter postopek se
nadajujeta.

"Ne potrebujemo duhovnikov,

ki mašujejo z revolverji," izjav-
lja kmeti v Zaprešiču.

V zvezi z tem dogodkom v vasi
Zaprešiču pri Zagrebu, so kmetje
tudi v razgovoru s predstavi-
niki tiska izjavili:

"Mi sploh nismo zahtevali od
zagrebške nadškofije, da v Zapre-
šiču ustanovi župnijo, kajti žup-
nija v bližnji vasi Brdovec tudi
za vas Zaprešič popolnoma za-
doša. Nadškofijska stolica v
Zagrebu je odprla novo župnišče
v Zaprešiču ne da bi povprašala
za mnenje kmetov. V odločbi nad-
škofijske stolice je določeno, da
se 300 orolov zemlje odcepi od
sedanje župnije in Brdovec in do-
deli novo ustanovljeni župniji.
Ista odločba prav tako navaja,
da so kmetje Zaprešiča dolžni
plačevati novemu župniku vse
pristojbine in mu dajati vse da-
jatve, ki so jih izvrševali napram
župniku v Brdovcu. 4 t.m. bi mor-
al zagrebški nadškof ustoličiti
novega župnika Matija Pašička.
Vsi kmetje Zaprešiča so bili proti
ustanovitvi nove župnije, ker so
videli v tem izigravanje zakona o
agrarni reformi. Kmetje so ogor-
čeni zaradi novih goljufij zagreb-
ške nadškofije. Mi nismo proti
duhovnikom, ki so pošten in ki
so za svoje ljudstvo novi župnik
pa je odkrit ljudski sovražnik, ki
je aktivno sodeloval na strani us-
tašev. Mi ne potrebujemo duhov-
nikov, ki opravljajo mašo z re-
volverjem."

Iz tega se jasno vidi, da posa-
mečni duhovniki kadar se poga-
njajo za bogostejši in sv. vero
lažejo samim sebi in drugim.
Kristus vsekakor ni naložil za-
kon, da bi duhovniki lastovali ve-
lika posestva ter živeli razkošno
življenje na račun vernikov, is-
točasno ko so verniki podvrženi
bedi in mizeriji. Verniki so spre-
videli prevaro svojih duševnih
pastirjev in jim ukazujejo upo-
števati resnične verske zakone, ki
pravi "Ljubi svojega bližnjega kot
samega sebe!"

27. marec je zrcalo duha-praznik vsta- jenja in preporoda narodov Jugoslavije

Med razvojem človeške družbe
so gotovi mejniki, ki dele eno do-
bo od druge. Države in narodi
imajo svoje mejnike, kateri po-
menijo, da je ta ali ona država
prelomila s preteklostjo in si ura-
vnala novo smer, katere je pri-
kladnejša za svobodno razvijanje
naroda dotične države.

Za nas Jugoslovane je napolnil
tak prelom dne 27. marca 1941,
ko so narodi zrušili izdajalsko
Maček-Cvetkovičovo vladno. Da si
moremo vsaj malo predstavljati
globok pomen tega dne, je po-
trebno, da se za trenutek ozremo
nazaj na pot katero so krvaveli
polna štiri leta.

Ko je bil nazi-fašizem na višku
svojih zmag, katere je trenutno
izvojeval s pomočjo železnega voj-
nega stroja in pete kolone pre-
maganih držav, — se je znašla
pred tem strojem — mala Jugos-
lavlja v primeri z pošastjo ki ji
je grozila, da jo pogoltno. Srce
vsakega Jugoslavana je nemirno
zadržalo. Ali bo naš narod zmog-
el, da se upre tej železni sili?
To vprašanje je bilo na ustnicah
marsikaterega človeka. "Nemogo-
če," so govorili nekateri. "Mar ne
vidite, da smo obkoljeni od vseh
strani?" "Mali pod klop," so se
vrstila razna ugičanja in gesla,
tukaj v Kanadi in seveda tudi v
starem kraju.

Položaj v resnici ni bil zavid-
ljiv. Zdel pa se je Maček-Cvetko-
vičevi vladni ugoden, da izvrši na-
meravano prodajo in izdajo Ju-
goslovanskih narodov. Poslana je
bila peto-kolonska delegacija, da
se pokloni svojem gospodarju
fašizmu, katerega sta predstavl-
jala Hitler in Musolini. Kolikor
se je tikalo njih in vse pete kolone,
zmagala je bila zagotovljena.
Sami so si pa zagotovili sedeže
na hrbtih že itak teptanega na-
roda.

Kaj pa narod? "Ne boš", je
rekel Slovenec. "Jok" je rekel Srb
in "Nečeš", je rekel Hrvat. Ka-
kor je bil položaj neugoden če
že ne obupen, on (narod) je na-
šel odgovor. Od Triglava do So-
luna in od Vardarja do Jadrana,
je izbruhnilo ono značilno geslo:
"Bolje rat, nego pakt", kar je po-
menilo če tudi so obkoljeni in
povrhu tega še izdani vendar je
še upanje, da se pod spretnim
vodstvom ubranijo večnega su-
ženstva.

Zavedajoč se pa tudi resnega
položaja, je vzniknilo ono drugo
geslo "Bolje grob, nego rob". S
to odločno voljo je pričakal na-
rod povratek izdajalske delegacije
in nazi-fašizem, kateri je imel
priti tako gotovo kot neurje sle-
di lepo vreme.

In res, delegacija se ni vrnila
na stolčke, katere si je namenila
zasigurati z tem nesramnim pak-
tom. V Belgradu je izšel narod
na ulice, da protestira proti ne-
sramni izročitvi jugoslovanskih
narodov na milost in nemilost nazi-
fašizmu.

Ko je videla peta kolona, da ji
prva poteza ni uspela, je nade-
ljevala z drugo še nesramnejšo.
Da spravijo na varno vračajoče
izdajalce, je nekronani kralj Pe-
ter jездil po belgradskih ulicah,
češ, da je revolucionar. Peta ko-
lona je pa rotla narod, da je vse
dobro in da pakt ni veljaven. Vse
to samo kot krinka, da spravijo
že razkrinkano peto kolono in se-
be v varno zavetje pred razjarje-
no množico.

Dogodki so se začeli razvijati
hitreje. Že pripravljene nazi-
fašistične tolpe, so planile na
svoje žrtev. Tedaj se je pokazala
vsa gnobila, prošlega petokolons-
skega režima. Kralj Peter je s
svojim generalnim štabom zbežal
v London. Izkazalo se je, da ni
revolucionar, kot je hotel pre-
slepiti narod, da je nevarnost mi-
nila. Kaj se bo od tedaj naprej
godilo z narodom, mu je bila de-
veta skrb.

Zopet je nastalo vprašanje, ka-
ko bo odgovoril narod. Zapuščen,
teptan, mučen in krvaveč se je
držal onega drugega gesla, "Bo-
lje grob, nego rob", ter se dvigal
v upor, kljub vsemu in v vseh
okolščinah. Najbolši sinovi in hč-
re so umirali v neenaki borbi na

organizacija za zaščito koristi de-
lovnega ljudstva, zato moramo
tudi državnne imovine zavzeti
drugeden odnos. V tem oziru je
treba napraviti temeljit preokret.
Ta preokret, ki ga mora napra-
viti najprej vsak sam pri sebi,
se bo izražal v tisti veliki zave-
sti: vse to je zdaj naše, zato mo-
ramo gledati, da bo jutri tega
še več. Drug na drugega moramo
vzgojno vplivati, da se bomo na-
vadiili skrbno paziti na obče ljud-
sko imovino, še takrat bo ta
imovina res to, kot je določeno v
ustavi: glavna opora države v
razvoju narodnega gospodarstva.

življenje in smrt s krutim nazi-
fašističnim okupatorjem. Človek
bi mislil, da je sedaj konec pre-
var in da se ne bo našlo člove-
sko bitje med njimi, da bi mu kot
"prijatelj" zadržal nož v hrbet. To-
da našel se je, pod imenom Mihaj-
lovič. Povezal se je z fašističnimi
pomagači, Nedičem, Pavelićem,
Rupnikom i. dr.

In z svojimi četniki moril je itak
krvaveči narod. Izgledalo je, da se
je zarotilo nebo in peklo, da se
iztrebi Jugoslovanski narod.

Odloten kot vedno je narod pod
vodstvom velikega sina Jugosla-
vije maršala Tita ter slavnostno-
nim geslom: "Smrt fašizmu svo-
boda narodu", stal kot skala proti
vsem navalom. Mirno je sprejel
tudi poslednjo prevaro, ter se
boril dalje proti črni sili, katere
ga je hotela iztrebiti. Naši Jugos-
lovanski narodi so dokazali sve-
tu, da niso majhni kot se je to
prvotno domnevalo, ampak mnogo
večji od arijskega nazi-fašističnega
"nad človeka". 27. marec je
zrcalo duha tega velikega nara-
da — praznik vstajanja in prepo-
roda malega človeka, a velikega
po duhu.

Mi Slovenci obhajamo letošnji
praznik z ponosom, vendar nam
kali popolno veselje ob misli, da
naš narod v Slovenskem Primor-
ju in na Koroskem še ječi pod te-
žo tujega škornja. Vršijo se ubo-
jstvi in aretacije naših ljudi. Pre-
poveduje se naš tisk. Trgačo se
naše zastave. Zakaj?, se človek
nehote vpraša. Od Sovjetske Uni-
je kot zaščitnice malih teptanih
narodov smo že davno dobili po-
polno neodvisnost z jamčenjem. Od
zapadnih držav Anglije in Ame-
rike katere se tudi rade ponašajo
za zaščitnice, malih narodov in
je tudi rečeno v Atlantskem čar-
terju o svobodi, toda na to so oni
pazabili. Kot da naš slovenski na-
rod nima pravice na neodvisnost,
grozijo mu z razkosanjem. Odr-
zati ga hočejo od morja — njego-
vega morja. Vzrok?! — Težko je
najti vzroka za to. Pomagal je

J. Smrke.

Seznam darovalcev za fond Edinosti v Windsorju

Za fond Edinosti so prispevali
na koncertu, kateri je bil prirejen
v to svrhu sledeči rojaki in prij-
atelji iz Windsorja, Detroita in
tudi Clevelanda:

Windsor: Z.K.S. \$25.00 Z.K.H.
\$20.00 S.K.S. \$15.00 S. Travica.

Po 10 dol: Ž. Sever, J. Simonič,
L. Ostaneč, J. Škof, L. Zdravje.

Po 5 dol: Jug. Omladinski Klub,
L. Debevec, C. Zupan, J. Veselin,
J. Banovec, S. Došan, V. Horvat,
J. Cvar, J. Kafjež, J. Razlog, F.
Sodnikar, G. Rošulov, J. Markušić,
T. Mijatov, F. Ostojić, P. Baltić,
G. Šaban, N. Grabljan, F. Go-
deša, L. Skodlar, J. Sekula, M.
Vrklan, J. Miketić, F. Likar, J.
Centra, J. Matajić, J. Šurlović, F.
Bašić, T. Jenko, K. Crnek, J. Mo-
dic, F. Kosi, J. Kobetić, J. Jova-
nović.

Po 3 dol: T. Ajnik, R. Kosi, J.
Rački, J. Kostanjevec, U. Štular,
F. Pavlaković, J. Pavlaković, M.
Aleksić, D. Lesković.

Po 2 dol: J. Plavetić, J. Jergo-
vić, J. Ostojić, S. Nikolić, V. Fi-
lipić, T. Kovačević, V. Švriljuga,
S. Studak, S. Hartman, N. Maka-
rić, N. Smiljanić, J. Stojanović,
P. Barač, J. Popović, J. Horvato-
vić, J. Tončić, F. Bunčić, M. Mio-
čin, Pavlaković, F. Kovačić, R.
Vrilenić, A. Kos, F. Japelj.

Po 1 dol: J. Erenda, Prijateljci-
ca, V. Suštar, F. Kovačević, M.
Grubić, J. Stanojević, J. Kraja-
čić.

CLEVELAND

A. Janša 50.00 dol.
Dekleta 5.00dol.

DETROIT

Po 10.00 dol: I. W. Order, Mrs
Dugar.

Po 5 dol: F. Modić, Tony Modić,
J. Kapelj, J. Barić, H. Grebenc,
J. Troha, L. Vokač, J. Bernik,
Frances Modić, F. Zabkar, Fran-
ces Vesel.

Frances Lovšin \$2.00.

Po \$1.00: J. Traven in Modić
(mlajši).

Vabilo na sejo

Hamilton: — Naznanjamo, da
se bo vršila seja kluba Delavske
Progressivne Stranke "Peter Zab-
kar", v nedeljo dne 31. marca ob
9. uri zjutraj v naših prostorih,
Beach Rd.

Ker je seja zelo važna, prosim-
o da se vsi člani in članice za-
gotovo udeležijo.

N. Borcich tajnik

Tujec naj gre proč iz naše svete zemlje

Port Alberni, B.C. — Mislim,
da je to prvi dopis, ki ga je Edi-
nost od tukaj do sedaj sprejela.
Pa saj ni čudno, kdo bode pisal?
Jaz sem za pisanje precej len,
(Frank Sodect in Jože Mramor iz
Vancouverja, bodeta na to mo-
jizjavo mirne vesti in z veseljem
prisegla), drugih Slovencev pa
kolikor je meni znano, tukaj ni.
Zato mi je stara prijateljica Edi-
nost še posebno dobrodošla z nje-
nim enkrat na teden obiskom.

Moja želja je, da Edinost nek-
daj postane dnevnik, ako pa to ne
bode mogoče, pa vsaj, da nam bo-
de izhajala po dvakrat na teden.
Mislim, da bi se to lahko doseglo,
če bi se vsi Slovenci tukaj v Ka-
nadi kakor tudi v Združenih dr-
žavah zavedali, da le iz časopisov
kot je Edinost, se izve prava, č-
ista resnica. In kdor ljubi resnico,
mora biti naročnik Edinosti-i.

Za reakcijske cunje plačujemo
po dvanajst dol. na leto, da nam
mečejo pesek v oči. Plašijo nas,
kako strašni in grdi so ti ruski
"špijoni", ko se drznejo kupovati
tukajšne skrivnosti (Sam vrag
naj to razume). Prinašajo nam
hinavske in hujskane polne go-
vore tega starega lisjaka in "hi-
pokrata" Churchill-a, ki je tako
hitro pozabil koliko je Sovjetska
Unija žrtvovala in doprinesla do
zmage nad tem "večno prokletim
fašizmom". In nadalje jočejo za
ubogi nemški narod, ki je baje na
pragu smrti vsled lakote in stra-
danja medtem ko za ubogo iz-
stradano in razrušeno Jugosla-
vijo, ki je plačala tako strašno
ceno za osvoboditev, nimajo sim-
patije.

"Daj mu kamen na mesto kru-
ha, to je njih geslo." Naravnost
sicer tega ne povejo, a to se da
čitati med vrstami njihovega ti-
ska. Seveda, če bi bil naš vodja
Josip Broz izdelan po kopitu kot
španski fašistični diktator Fran-
ko, tedaj bi reakcija in njeno ča-
sopisje bili polni simpatije za
naš narod.

Pravica je navadno povsod pre-
ganjanja! Ali po vsej Božji, člo-
veški in naravni pravici: Primor-
ska, Istra in Korotan — je naša
last. Ali naj naše Gospodstvo
Polje še nadalje ječi pod tujim
jarmom? Ali se naj po našem Ja-
dranu še nadalje šopiri tuje bro-
dovje? Ali so se naši partizani,
junaki, borili lačni, raztrgani, bosi
in pretočili potoke krvi za to sveto
našo zemljo zato, da reakcija se-
daj mirno gleda ko podrepniki fa-
šizma pretepaajo in koljejo naše
ljudstvo v teh krajih? Reakcijsko
časopisje o tem molči! Molči, ker
mora molčati po odluku reakcije.
Ali molči "Edinost"?

Kaj in kako delajo v stari domovini

INDUSTRIJA IN PROSVETA V DOMŽALAH

Domžalske tovarne so v polnem
obratu. Požrtovno delo v njih
dokazuje, kako globoko je naš de-
lavec domel obnovi, ki obeležuje
vse naše delo v letošnjem letu. Po-
leg tega pa je tudi prosvetno de-
lo po tovarnah v lepem razvoju.
Kje ste pred vojno videli po to-
varnah gledališke odre in knjiž-
nice? Pa si danes ogledite lične
gledališke odre v tovarnah Zom,
Okršlar, Bonač, Indoplatno, Koc-
jančič in drugod. Povsod so naše
sindikalne organizacije dostojno
proslavile Prešernu. Množične or-
ganizacije v trgu samem niso ho-
tele zaostati. V Prešernovem ted-
nu smo v Domažalah odprli Ljud-
sko univerzo. Udeležba na prosla-
vi je pričala o veliki želji našega
ljudstva po napredku in izobrazbi.
Nadaljnji pored bo tej želji goto-
vo ustrezal. Tudi ljudska knjižni-
ca je bila ustanovljena v Preše-
rnovem tednu. Šteje 600 knjig, ki
si jih ljudje radi izposojajo. APŽ
je knjižnični nakazala dohodek
svoje lepe prireditve za nabavo
novih knjig. Svečana akademija v
Godbenem domu, pri kateri je
prvikrat javno nastopila domžal-
ska godba in upravičila svoj ne-
kdanji sloves, je izvršeno uspešno.
Gimnazijka in šolska mladina se
je zgledno potrudila za spored.
Tudi naši pevski zbor je prispeval
svoje. Glasna kritika vseh je
bila, da take akademije v Doma-
lah še ni bilo. Želimo spoznati
rusko literaturo. Prvomajniško
tekmovanje bo izraz našega dela
in pripravi, ki so v ta namen že v
teku.

POSVET O VARČEVANJU V KRANJU

V dvorani Okrajnega ljudskega
odбора v Kranju je bilo 14 t. m.
pomembno posvetovanje o varče-
vanju. Sestanka so se udeležili za-
stopniki sindikalnih organizacij,
organizacij Osvobodilne fronte ter
mestnih in krajevnih ljudskih od-

Iz tega je torej razvidno, kdo
se bori za pravico. Na angleške
komisije, ki trajajo čas po našem
slovenskem Korotanu in Primorju
se ne zanašamo preveč, da odlo-
čijo po pravici v našo prid (Saj
imamo tudi tukaj v British Co-
lumbiji neke vrste komisijo —
kljub protestu ljudstva — ki naj
preišče in razsodi: Kdo, kje in
kako in po kaki ceni naj pijemo
pivo, vino in žganje, a zaenkrat
še vedno plačujemo "kvoder" za
unčo vode iz Fraser River-ja).
Take so navadno komisije, pa bo-
di kjerkoli že.

Naša sveta dolžnost je toraj, da
se po možnosti združimo in de-
lamo z vso silo za tem, da se ti
sveti naši kraji določijo nam, da
ostanejo v naši ujedinjeni svobo-
dni Jugoslaviji. Z deklaracijami
in protesti se tu in tam tudi kaj
doseže. Edinost nam bode v tem
oziru kazala pot, kako je to treba
storiti.

Kampanja za Edinost je mislim
končana in upajmo, da je rezultat
še boljši kot se je pričakovalo. S
tem pa ni rečeno, da je delo sedaj
za eno leto končano. Kdor še ni
naročnik, naj se naroči.

Mislim da je še nekaj krajev v
Kanadi, kjer še ni odsekov Zveze
Kanadskih Slovencev. Samo šest
članov je treba in dobre volje, da
se to stori. Kaj pravite fantje
okrog Nelson-a, B.C. temu? Pa
fantje v Rossland-u, B.C.: Jalovec,
Sever, Pečavar, Šterk in drugi.
Kdaj ustanovite odsek tam? In
New Waterford, N.S.? France
Rupnik, da Ti tam malo podre-
žaj! Delajmo, da postanemo in
ostanemo zavedni in močni. K
vragu z malčnostjo.

Sedaj pa mnogo najlepših us-
pehov Edinosti in prav lepe po-
zdrave vsem Slovincem po širini
Kanadi.

Frank J. Ronner.

(Opo.): Prepričani smo, da bodo
čitatelji z užitkom čitali njegov
dopis. Zato bi prav radi, videli da
se France večkrat oglasi. To bosta
še posebej pozdravila France So-
dec in Jože Mramor.

PRISPEVKI ZA BOLNICO

Slovenski Ameriški Narodni
Svet poroča z dne 7. marca, da je
bilo za fond Mladinske bolnice v
Sloveniji skupaj zbranega do tega
datuma: \$21.461.55. Obljubljene
vsote (Pledges) \$18.000.00 —
skupaj: \$39.461.55.

Ta fond so zbrale SANS-ove
podružnice in podporna društva
SNPJ. Prispevali pa so v ta vele-
važen fond tudi posamezniki iz
raznih krajev, kakor navaja po-
ročilo.

Kaj in kako delajo v stari domovini

go ploskanja in navdušenja kakor
tu še nikoli. Ljudje so se zado-
voljni razhajati in z njimi je šla
vera v našo prihodnost, ki je s
Prešernovimi stihii navdajala v
najtršjih letih naše borbe in mora
danes navdajati nas vse.

PROSVETNO DELO V NAKLEM

Pri volitvah smo si pridobili
nekoliko žalosten sloves, zato pa
zdaj z vsemi močmi delamo, da
pokažemo: volivni rezultat ni pra-
va slika lepega Nakla. Vse orga-
nizacije pridno delajo. Imeli smo
že več prireditve, zlasti v "kul-
turnem tednu". Uspeh je bil odli-
čen. Naš pionirski pevski zbor je
lahko za zgled vsem drugim v
okraju. Prešernova proslava za
mladino in posebej odrasle 8. t.
m. je bila zelo dobra. 10. t. m. pa
je bila prireditev kulturno-pro-
svetnega odseka s sodelovanjem
moškega zbora, pa tudi mešanega
in mladinskega zbora. Tudi ta
prireditev je dosegla svoj namen.
Škoda le, da nimamo dvorane in
se moramo stiskati v šolskih pro-
storih.

Z agrarno reformo je prešel v
ljudsko last bivši nedograjeni
Farni dom, ki ga bodo pridne ro-
ke v kratkem dovršile, da bo slu-
žil ljudstvu. Na svečnico je prišla
skupina vojske na naše povabilo
k nam s svojo prireditvijo. Naša
APŽ je zbrala za vojsko 73 kosov
perila. Tudi s kosilom za 50 mož
so naše žene počastile hrabre bor-
ce. Naš kraj se torej dviga in ho-
če z delom napredovati.

MLADINA V BRJAH NA VIPAVSKEM

7. februarja smo svečano poko-
pali padlo tovariško Floro Birska,
ki je že 1. 1943. v veliki septem-
brski ofenzivi darovala svoje
mlado življenje na oltar domovi-
ne. Šele zdaj smo jo našli med
vitolskim skalovjem. V spomin je
ostala puška, ki je 23 mesecev le-
žala poleg nje. Zbralo se je vse
prebivalstvo našega okraja, še

(Nadajevanje na 4 st.)

IZROPANO ZLATO IN DRAGULJI NADJENI V SAMOSTANU

PREISKAVA PRI FRANČISKANIH V ZAGREBU RAZKRILA USTAŠKI PLEN V GROBNICI

Zagreb, 29. januarja 1946 (Tanjug). Na podlagi še prej dobljenih informacij so organi javne varnosti meseca januarja tega leta izvršile preiskavo v frančiškanskem samostanu v Zagrebu, Kaptelj št. 9, in ob tej priliki so našli v bivši grobnici, ki se nahaja v prostorih za izpovedovanje gluhecev, 36 lesenih skrinj. V navzočnosti provincijala frančiškanskega samostana so bile odkopane skrinje, ki so bile pokrite s prstjo, pomešano s strohnelimi kosci človeških kosti. V skrinjah so bile najdene dragocenosti, zlato, zlate ure, uhani, ovratnice, prstani, zlato zobovje itd. Iz zapiskov in registriranih vpiskov, ki so bili najdeni v skrinjah, je ugotovljeno, da so te predmete tukaj zakopali organi ustaške državne zakladnice. Rezultati dosedanjih preiskav dokazujejo, da gre v glavnem le za dragocenosti, ki so bile za časa okupacije izropane in oddane državni zakladnici. Pred prihodom jugoslovanske armade pa se je ustaška vlada sporazumela s cerkvenimi oblastmi, da se navedene dragocenosti skrijejo na tem kraju.

Zagreb, 30. januarja 1946. Na podlagi podatkov ministrstva za notranje zadeve vlade ljudske republike Hrvatske je javnost že obveščena o zločinu, ki je ponovno dokazal najtesnejšo zvezo gotovega dela visoke katoliške duhovščine z ustaškimi hudodelci.

Po razkritju arhivov v nadškofijskih dvorcih in po skrivanju ustaških zločincev v teh istih dvorcih ter vrste drugih zločinov, ki so najtežje prizadeli tudi samega zagrebskega nadškofa, novo razkritje ljudskih oblasti ni izzvalo posebnega iznenadenja, toda je zato izzvalo tem večje ogorčenje širokih ljudskih množic nad temi zločini klerofašistov, ki se niso vzdržali, da ne bi na posvećenem kraju pokopali dragocenosti ustaške državne zakladnice zlato zobovje, prstane in ure, katere so krvavi ustaški razbojniki nabrali pri ubijanju svojih žrtev. Odkritje organov javne varnosti v frančiškanskem samostanu v Kaptlju, v grobnici, ki se nahaja v spove-

dovalnici za gluhe takoj poleg samostanske cerkve, se gnusi vsakemu poštemu človeku. Spovedovalnica sama je tlakovana s pločnicami, pod katerimi se nahaja plast betona. Tla so bila vsa zaprašena in delala vtis, da vse tako obstaja že dolgo vrsto let. Za vsak slučaj pa so patri v spovedovalnici ravno na prostoru, pod katerim se je nahajala grobnica, postavili eno večjo skrinjo, polno cerkvenih stvari. Ko je bil beton razbit in odstranjena tanka plast prsti in opeke, so se pokazale človeške kosti. Pod kostmi pa so bile lesene skrinje, obвите z zabojsnim papirjem. Grobnica sama ni bila zadosti velika, da bi se v njo spravile vse lesene skrinje, in jasno je, da je bila z naknadnim kopanjem znatno razširjena.

Samostanski gvardijan in drugi patri, kateri so bili prepeljani, da prisostvujejo odkopavanju, so poskušali, da vsak trenutek kam pobegnejo, ker so se bali biti navzadi pri odkritju, in nekolikokrat je bilo treba poslati ponje ali jih klicati, da se vrnejo. Kakor hitro so bile skrinje dvignjene, tako hitro so bile tudi odprte. Našla se je velika količina zlatih žepnih ur z raznimi začetnimi črkami, cele zlate čeljusti z umetnimi zobmi, katere so ustaški krovoločenci v koncentracijskih taboriščih zdri iz ust svojih žrtev, potem so bile najdene velike količine zlatih prstanov, ki so bili presekani in strti pri prisiljenem odvezanju. Med drugim je najdena tudi velika količina zlatih ikon, odvzetih pravoslavnim, svetinje z obličji svetnikov, kot jih nosijo katoliki, zatem judovske zvezde z zlatimi verižicami. Našla so se tudi cele vrečice bisernih ovratnic, broške z briljanti in biseri ter stari cekini, katere nosijo kot nakit vsake dekleta in žene.

Dokumenti so priloženi v posebnih zalepkah v vsaki skrinji in podpisani od nekaj desetih ustaških ministrov in glavnih funkcionarjev, ki so bili navzoči pri napolnjenju skrinj predno so bile zakopane v grobnico.

Skupaj je bilo izvlečenih 36

skrinj, preko katerih so radi boljše kamoflaže v grobnici bile razmetane kosti umrlih menihov, ki so bili tukaj pokopani. Meščani, ki so prisostvovali odkopavanju, so ostrmeli spričo velike količine najdenih dragocenosti, za katere je jasno, odkod prihajajo, in koliko ljudi je radi vsega tega postalo žrtev zverinstva ustaških razbojnikov.

Zagreb, 31. januarja 1946.

Dogodek, da so bile dragocenosti najdene ravno v frančiškanskem samostanu v Kaptlju, dokazuje, da so ustaški poglavarji imeli neomejeno zaupanje v cerkvene ustanove, posebno v kaptljsko gospodo. Nekaj dni pred svojim begom so ustaši v Zagrebu razširili vest, da so zlato in druge vrednosti ustaške državne zakladnice poslali v inozemstvo. Istočasno pa so ustaški ministri obiskovali nadškofijski dvorec in zahtevali pri nadškofu Stepincu, da poskrbi za njihovo imovino, kajti bilo je radi prodiranja jugoslovanske armade že prepozno, da bi jo prepeljali v inozemstvo. Tedaj je dal nadškof dr. Stepinac dovoljenje

Jetika kosi na debelo

Medtem ko v dnevnem časopisju čitamo do skrajnosti razburljivo vesti z ozirom na ogledstvo, razne politične zadeve v svetu in deloma v deželi sami, zlasti pa o "nevarnosti" pred komunizmom, posamezne zadeve, ki so zelo resne za ljudstvo v splošnem, dobe malo ali pa nič pozornosti.

Tako n. pr. čitamo skoraj nezapaženo izjavo dr. G. T. Wherrett, tajnik asociacije za tuberkulozo, katere pravi, da je v letih od 1939 do 1945 leta umrlo vsled jetike 40.000 oseb, medtem ko jih je za dobo vojne padlo na bojnem polju in drugače umrlo 41.000.

Jetika kosi kar debelo. Napram izjavi omenjenega zdravnika največja je umrljivost med 15 in 45 letom, čeprav se je odstotek znatno znižal vsled umrljivosti, je še vedno pereče vprašanje umrljivosti vsled jetike.

Ta izjava bi morala strezniti posamezne kroge, da bi namesto, da izkoriščajo gotove politične stvari v politične namene, morali spoznati resnost, ki jo predstavlja nalezljiva bolezen med ljudstvom — jetika.

TORONTO, ONT

Jugoslovansko pevsko društvo "Edinstvo" priredi koncert v nedeljo dne 14. aprila v Macedonsko-Bolgarski dvorani na 386 Ontario St.

Napraša se ostale organizacije in društva, da tega dne ne prerirajo svojih zabav.

Celotni program koncerta bo naznanjen posebej pozneje.

Odbor.

SUDBURY, ONT.

Sudbury: — Naznanja se, da se bo obdržal velik javni shod, da se praznuje proslava narodnega praznika 27. marca.

Shod se bo vršil v nedeljo dne 31. marca v Poljskem Narodnem Domu ob 8. uri zvečer.

Vabljeni ste vsi Jugoslovani in vse druge narodnosti, da pridete v obilnem številu, proslaviti velepomembni dan.

Z velikim veseljem smo tudi prejeli glas, da pride v našo našelbino dne 14. aprila delegacija Jugoslovanske Rudečega Križa.

Ne pozabite priti v Poljsko Dvorano na 31. marca ob 8. uri zvečer.

Frank Zaic

KIRKLAND LAKE

Jugoslovanski javnosti v Kirkland Lake in Okolici se tem potom naznanja, da se vrši javni shod in koncert dne 31. marca ob 7.30 zvečer v Strand Theatre.

Shod in koncert prireja Svet Kanadskih Južnih Slovanov v namenu, da manifestiramo za vrnite našega Primorja in Istre, mater Jugoslaviji. Z masovnim nastopom preprečimo da se ponovno ne zavrti v nebo vpijoča krivica našemu narodu. Dvignimo svoj glas močno, da se izbriše grešni madež — Rapala. Ne pozabimo številnih žrtev, ki so padle za osvoboditev Julijske krajine.

Na tem shodu bodo sprejete v ta namen sestavljene resolucije, katere bodo poslale na mednarodna mesta tukaj v Kanadi.

Kot glavni govornik nastopi član jugoslovanskega veleposlanstva v Washingtonu, tov. major Branko Vukelić.

Mestni Svet KJS. M. Ottoničar, taj.

bivšemu ustaškemu ministru dr. Alejbegoviću, da skrije arhive ustaškega "ministrstva za zunanje zadeve" in arhive "županstva" v nadškofijski. Istočasno je nadškof prejel premično imovino ustaških ministrov Josipa Balaševiča, Bulat, Puk in drugi so nekolikokrat obiskali nadškofa Stepinca in iskali njegove pomoči ter zavetja — zanje v tako težkih dneh. Ti ministri so ob istem času obiskovali tudi frančiškanski samostan na Kaptlju, posebno minister Puk, v spremstvu patra Radoslava Glavaša, ki je stanoval v samostanu.

Predsednik ustaške vlade dr. Mandić je skrivaje zlata in drugih dragocenosti iz ustaške zakladnice poveril ministru Puku, polkovniku Vutucu, bojniku Kralju in patru Glavašu, bivšem "načelniku oddelka za bogoslovje".

POJASNILO

Vsled naznanil v zvezi z proslavo 27. marca, nam ni bilo mogoče priobiti tablice o kampanji Edinosti, kakor smo omenili prej. Priobimo zaključno tablico z opisom kako so delale posamezne naselbine v eni prihodnjih izdaj. Ured.

NIAGARA PENINSULA

Organizacije in podpora društva iz Thorold-a, St. Catharines, Niagara Falls in cele okolice priredijo veliki banket v soboto dne 6. aprila v Memorial Hall, vogal Claremont in Carlton St., Thorold-u.

Začetek banketa ob 5 uri popoldne. Ob 7.30 uri začne veliki koncertni program s predvajanjem filma o borbi narodov Jugo-

slavije. Govorniki: Vojin Grbić, gl. tajnik Zveze Kanadskih Srbov, Miro G. Kuhel, gl. blagajnik Slovenske Narodne Podporne Jednote in Martin Krasčić, gl. blagajnik Hrvatske Bratske Zajednice.

Z strani angleško govorečih govornikov nas najbolj običe mestni župan, mesta Thorold.

Ker je program zelo bogat se naproša vse Slovence, Hrvate, Srbe in sploh južnoslovanske izselence iz zgoraj rečenih mest in okolice, da se udeležijo velike proslave v znak 27. marca, ko so narodi Jugoslavije strmoglavili izdajalsko Cvetković-Maček vladu, zagrabilo za orožje in se borili za življenje in smrt za čast in obstoj svoje domovine.

Vsi v Thorold dne 6. aprila!

Odbor.

VANCOUVER, B. C.

Klub južnoslovanske mladine v Vancouverju priredi plesno zabavo dne 4. aprila v Hrvatski dnorani na 600 Campbell Ave.

Poleg dobre godbe za ples, bo tudi druga razvedrila v veselje družbi. Pripeljte svoje znance in prijatelje.

Vstopnina 35 centov za osebo.

Odbor.

MONTREAL, QUE.

Javni shod se vrši v znak proslave pete obletnice Narodno osvobodilne borbe narodov Jugoslavije, v soboto dne 30. marca ob 8 uri zvečer v Montreal High School na University St., nekoliko naprej od Sherbourgh-a.

Kot glavni govornik nastopi Major Williams Jones, kateri se je nahajal dalj časa v Jugoslaviji za časa osvobodilne borbe. Poleg tega bodo govorili še drugi znani govorniki med temi tri narodni poslanci, tri cerkveni predstavniki, dva profesorja iz McGill University, predsednik unije CIO in jugoslovanski poslanik g. Cabrić.

Pozivlja se naš narod iz Montreala in okolice, da se udeležijo tega velepomembnega shoda in tako manifestira svojo solidarnost z narodi Jugoslavije v stari domovini.

Odbor za tisk.

JAVNO PREDAVANJE

Odbor za poučna predavanja Delavske Progressivne Stranke za Toronto in York okolico naznanja, da se vrši javno predavanje dne 8. aprila ob 8.15 zvečer v Harbor Collegiate — Harbor in Euclid St.

Predevalat bo, Tim Buck, glavni tajnik stranke in predmet predavanja bo: "Marksizem v Kanadi — 1919-1946".

Vstopnina 25 centov za osebo.

Odbor:

pri ustaškem "ministrstvu za pravosodje in bogoslovje".

Vsi ti dogodki, kakor tudi mnogi drugi, so dajali upravičene razloge za verjeti, da zlato ustaške državne zakladnice leži v nekem cerkvenem zavodu v Zagrebu. Še meseca septembra lanskega leta so se organi ljudske oblasti obrnili na upravo samostana in zahtevali, da se oddajo stvari, ki so jih tam spravili ustaši. Tedaj so frančiškani uporno zatrdili, da se pri njih ničesar ne nahaja. Medtem pa je bilo s preiskavo potrjeno, da so ustaši pred svojim begom iz Zagreba pustili v samostanu ogromne količine obleke, med drugim tudi dva vagona tekstila (blaga), kož, klobukov ter masti. Patri so ustaško zapuščeno porazdelili ustaškim družinam ter drugim samostanom. Ravnotako so bili v samostanu najdeni pisalni stroji in radio-aparati, katere je pri menjih skril ustaški policijski agent Suklje.

Dne 23. januarja so prišli organi javne varnosti ponovno v samostan. Ko je bilo omenjeno, da se bo vršila preiskava v cerkvi in zakristiji, so patri zopet zatrdili, da tam ni ničesar. Hitro pa se je začelo odkopavanje grobnice in našle so se dragocenosti in zlato, kakor je bila javnost že obveščena.

(Prevedno iz srbo-hrvatske.) SANS.

SUSE RES NI BILO V ONTARIO

Odbor za kontrolo alkoholnih pijač je naznanil, da znača profit za zadnje fiskalno leto, ki se konča z dne 31. marca, nič manj kakor 24 milijonov dolarjev. Profit se je povečal od prejšnjega fiskalnega leta za 5.287.000 dolarjev.

Pa naj kdo reče, da je v Ontario bila suša!

Seveda suče ni bilo v kolikor se tiče alkoholne pijače. Toda občutna suča vlada že precej časa v kolikor se tiče delavske zakonodaje, boljših delovnih pogojev in zlasti zdravstvenega stanja v deželi v splošnem.

Če primerjamo profit za alkoholne pijače z umrljivostjo vsled jetike, tedaj lahko rečemo, da je to kričje profit, katerega se mora ljudstvo zavedati v polni meri za odpravo posledic tuberkuloze.

27. marec peta obletnica upora narodov Jugoslavije

(Iz 1 strani)

krivec tudi za vse postopanje ne-ljudskih režimov, tako pred vojno, kakor tudi za vse, kar so morali narodi prenesti od domačih izdajalcev, ki jih je podpirala monarhija.

Na podlagi tega proglasa, ki je tako mogočno odmeval v srehi jugoslovanskih narodov proglašena je Zvezna Ljudska Republika Jugoslavija, katere tako simbolično žari pri vseh svobodoljubnih in demokratičnih narodov kot neumrljivi primer štiriletna junaške borbe narodov Jugoslavije, ki so uspeli pod vodstvom maršala Tita ne samo odstraniti vse kar jih je razdvajalo in dajalo podlago za razdvajanje in mržnjo, ampak so skovali v krvi jednolito bratstvo in edinstvo kot najmočnejša garancija za njihovo srečno budočnost.

Njihova bodočnost postaja dejstvo, na novih načelih narodnih in socialnih pravic. To je dejstvo je Ustava Zvezne Ljudske Republike Jugoslavije, katere je enkrat in za vselej zapečatila zlobno preteklost neljudskih režimov ter orjaško koraka naprej v svetlo budočnost narodov Jugoslavije.

Ob priliki pete obletnice junaškega odpora narodov Jugoslavije, odajmo najvišji čast padlim sinovom in hčeram, ki so s svojimi življenji omogočili zmago nad fašističnimi morilci. Slava padlim bojevnikom in bojevnici!

Obenem pa odajmo največje priznanje vsem narodom Jugoslavije in jim z povzdignjenim čelom rečimo v en glas: "Tudi mi vaši bratje in sestre v oddaljeni tujini, se z vami vred veselimo vaših dosegov in nam bo vedno čast delati v njih obrambi, ker edino tako zmoremo doprinesiti naš delek k uresničitvi najlepših idej za katere so se borili - vsi združeni narodi — za trajen in pravičen mir — za kooperacijo, progres in napredek.

Naj živi Zvezna Ljudska Republika Jugoslavija!

Naj živi njen voditelj in predsednik maršal Tito!

Naj živi v krvi rojeno bratstvo in edinstvo narodov nove Jugoslavije!

Naj živi v krvi rojeno bratstvo in edinstvo narodov nove Jugoslavije!

Naj živi v krvi rojeno bratstvo in edinstvo narodov nove Jugoslavije!

Naj živi v krvi rojeno bratstvo in edinstvo narodov nove Jugoslavije!

Iz francoščine prevedla K. N.

"Moj Bog!" je nehoti vzkliknila na glas. "Kaj sem storila? Hoteč mu ustreči z kosilom, sem pozabila na darilo! In zdaj kajpak misli, da mi je tako vse eno, če je pozoren ali ne..."

Prvič se je pokesala svoje vmemarnosti. Le kako je mogla biti tako ne previdna, da je še povečala prepad, ki je nastajal med njo in njenim možem? Moreno je bil že po naravi tako občutljiv. Misli bo, da ga je nalašč žalila, kakor je misli, to zaradi španskih pesmi in zaradi tiste nerodnosti z opravo..."

Malenkosti! bi dejal nepristranski opazovalec. Prav bi imel, če bi govoril o malenkostih v zakonu, kjer ljubeczen kmalu izgledi ne nameravane oglatosti. V Oraninem zakonu so pa prav te "malenkosti" mlada zakonca še bolj oddaljile. In tako se je zaljubljenost mladega španca naposled hudo ohladila. Moreno je bil sicer od tistega dne do svoje žene prav tako vljuden in pozoren, kakor do tlej, toda nikoli več ni čez njegove ponosne ustnice prišla beseda o ljubezni, beseda, ki mu je še pred nekaj dnevi tako zelo silila iz srca...

XXXVII

Moreno se je navadno izogibal pogovorov o Španiji. Opazil je, da je s pripovedovanjem o državljanski vojni budil v Orani mučne spomine, zato je rajši molčal. Morda bi to pripovedovanje rnilo Oranino sramožljivost ob spominu na moža, ki ga je tako nenadno dobila v tisti barcelonski noči in ki je bil tako drugačen od "kraljeviča", ki o njem sanja menda sleherni naivno mlado dekle.

In da ne bi svoje mlade žene kakorkoli žalil, se je Moreno izogibal podobnim pogovorom, boječ se, da bi z njimi zastrupil še itak napeto zakonsko ozračje.

Lepega dne je pa mlada žena prva začela ta pogovor. Pričela je udrihati po tistih, ki so v Španiji porušili toliko nezavarovanih domov, toliko dragocenih starinskih spomenikov, in toliko lepih palač. Pri tem ni varčevala z namigi o razdiralnem delu letalcev pri obeh strankah...

Mladega moža je to govoričenje pogrelo. Zardel je in suho dejal: "Mala senora, bodite prepričani, da o vojnih stvareh nimate pojma! Pustite to nevarno znanost nam, moškimi!"

"No, moški ste svet res lepo uredili," je zbadljivo odgovorila mlada žena, jezeč se na upravičeni, toda nevljudni možev odgovor. "Menda hočete za vojname odpraviti nezaposlenost? Tako je najbolj praktično! Porušite pol svoje domovine in se potem grejete ob misli, da je boste spet zgradili, še lepšo boljšo in večjo. Pri tem ubijete kar dve muhi na en mah. Po krvavi državljanski vojni je manj ljudi v državi, po drugi strani imajo pa tisti, ki ostanejo, dovolj dela..."

Mladi španec je začuden gledal svojo ženo. S te strani je namreč še ni poznal. Le kdo ji je narekaval te žolčne besede? Sama je bila vse preplaša in premirna, da bi jih uganila. Še preden je mogel odgovoriti na njene zbadljivke, je vsa zardela nadaljevala:

"Tudi vi ste bili eden tistih, ki so pomagali porušiti Španijo! Nič ne tajite! Metali ste bombe na nezavarovana mesta! Ubijali ste nedolžne ljudi! Otroke! Ženske! Starce!"

"Motite se, senora. Usoda mi je na srečo prihranila takšno prelivanje krvi," je mirno odgovoril Moreno.

"Kako to? Saj ste se morali pokoravati zapovedim svojih višjih," je razdraženo vzkliknila Orana. "O, nikar ne tajite! Nič boljši niste bili kakor drugi!"

"Zelo čudne pojme imate o vojni in vojskovanju, madame," je še prav tako mirno odgovarjal Moreno čeprav mu je pričela kri od jeze kipeti po žilah. Glejte golobično, kako strupena zna biti!

"Bili ste letalec", je vneto nadaljevala mlada žena. "In kot letalec ste morali metati bombe. Strašna mi je ta misel, da ste ubijali, Miguel! Strašna!"

Šlo ji je že kar na jok. Videč, da je res razburjena, jo je mladi španec prijel za roke in pomirjevalno dejal: "Orana, pomirite se! Moja naloga v tej vojni je bila drugačna. Nikoli nisem metala bomb!"

"Kako je potlej mogoče, da ste tako zasloveli?" je neverjetno vprašala. "Letalec Moreno! Poznali so vas povsod. Imenovali so vas celo "naš orel"!"

"Ljuba moja ženka, videti je, da res ne veste, kaj sem počel v državljanski vojni," je napol zbadljivo, napol šaljivo vzkliknil Moreno.

"Ne," je vsa zardela priznala. "Nikoli mi nič ne poveste o sebi. Rada bi vas poslušala. Rada bi izvedela..."

"Dobro. Poslušajte: Vodil sem vodno letalo, ki je imelo nalog križariti nad Sredozemljem."

"In metati bombe nad Španijo?"

"Počakajte, da odgovorim. Moja dolžnost je bila, ugotoviti število in narodnost tujih ladij ki so plule ob španski obali."

"Jaz sem pa mislila, da je bila vaša služba nevarnejša," je malone razočarana vzkliknila mlada žena.

"Ali mislite, da bi bil tako zaslovel, če bi bila nevarna?" je posmehljivo vprašal mladi španec, koj nato je pa mirneje pristavil: Ne smete pozabiti, da sem bil samo opazovalec, brez orožja tako, da bi drugi lahko sleherni trenutek naravnali name svoje topove..."

"Ali ste res samo opazovali?" je še zmerom nejeverno vprašala mlada žena.

"Kajpak. Prisegam vam, da ves čas državljanske vojne nisem drugega počel. Podatki, ki sem jih prinesel svojemu poveljniku, so bili pa kajpak dragocenejši od nekaj razrušenih vasi..."

(Nadaljevanje prihodnjic)

Kaj in kako delajo v stari domovini

(Iz 3 strani)

posebno mladina, ki je Floro zelo ljubila. Mladinski pevski zbor je ob grobu zapel žalostinko "Žrtvam".

VOLITVE OBRATNIH ZAUPNIKOV NA JESENICAH

Delavci in nameščenci v železarnah KID so na posebnih obratnih sestankih izvolili kandidate za obratne zaupnike in v četrtek 7. t. m. je bil v dvorani kina Radio skupni sestanek, na katerem sta tovariša iz Ljubljane poročala o nalogah in odgovornosti obratnih zaupnikov. Ker do sobote 9. t. m. ni bila vložena nobena druga kandidatska lista, je bila avtomatično izvoljena kandidatska lista, katero so delavci in nameščenci sami izbrali na svojih obratnih sestankih. Izvoljenih je bilo 20 zaupnikov in 20 namestnikov. O izidu volitev sta v soboto 9. t. m. poročala vsemu delavstvu tov. Štular in Kristan. Delavstvo je volitve sprejelo z odobravanjem.

KULTURNE PRIREDITVE KOROSKIH SLOVENCEV

Vsako nedeljo se vrše po slovenskih krajih Koroske številne kulturne prireditve, na katerih nastopajo domače igralske skupine in pevski zbori. Prejšnjo nedeljo so slovenski igralci nastopili v železni Kapli z igro "Mat" ter podali tudi slike iz "Trpljenja slovenskega naroda". Prireditvi je prisostvovalo več sto ljudi, ki so prihitali predvsem iz gorskih vasi Korte, Obirsko, Bela Lepena, Lobnik in Remšenik. Isto nedeljo so domači igralci priredili v št. Petru na Višnjah uspešno kulturno predstavo, na kateri se je zbralo nad 200 ljudi. Na programu so bili prizori iz narodno osvobodilne borbe in slovenske narodne pesmi.

Dne 2. in 3. februarja so igralci "Miklove Zale" iz št. Jakoba v Rožu gostovali v Hodišah, kjer so domačini po dolgih letih slišali nu odru zopet slovensko govoro. Obema predstavama je prisostvovalo čez 700 gledalcev. Prisotni je pozdravil domači župnik dr. Mikula ter tov. Kakelj v imenu OF. Domači pevski zbor "Zvezda" je s koroskimi narodnimi pesmimi dal prireditvi še posebno domačnost in prisrčnost.

Dne 2. februarja pa je Okrajni odbor OF Celovec — desni breg priredil v Borovljah lepo uspešno sankasko tekmo, katere se je udeležilo 42 tekmovalcev ob prisotno-

sti številnih gledalcev iz vsega okraja.

SKUPINA ŠESTIH DELAVCEV

Delavci zagrebske delavnice za mostove vlagajo vse napore, da bi doprinesli čim več s svoje strani za izgraditev in obnovo države. V rekordnem času so izgradili in sestavili tri železne konstrukcije za mostove in sestavili nov stroj za izdelavo vijakov za vezanje železne mostne konstrukcije. Ob največjem mrazu je 12. januarja t. l. pričela delati skupina 6 delavcev iz te delavnice s postavljanjem mostu na progi Vinkovci-Županja. Ker v tej skupini ni bilo mizarjev, so ključavničarji opravili vsa mizarška dela. Že 20. januarja, to je 8 dni po pričetu dela, je bil most gotov in je spajal obe obali reke Bosut. Istega dne je pričela ne daleč od mostu ta skupina 6 delavcev montirati podobnega most. Ta most so izročili prometu že 25. januarja. Potem ko so delavci ta dva mosova zgradili, so se pričeli z vsemi močmi trud